

УДК 347.4:347.12

Ярослав ЮДІН

аспірант кафедри конституційного та адміністративного права, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, Україна, 69600

ORCID: 0009-0009-1396-9535

DOI: 10.32782/LST/2025-1-10

Бібліографічний опис статті: Юдін, Я. (2025). Ставлення до ефективності застосування адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення у сфері корупції в Україні (за даними соціологічних опитувань). *Law. State. Technology*, 1, 57–61. doi: 10.32782/LST/2025-1-10

СТАВЛЕННЯ ДО ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ (ЗА ДАНИМИ СОЦІОЛОГІЧНИХ ОПИТУВАНЬ)

Метою наукової статті є встановлення ставлення до ефективності застосування адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення у сфері корупції в Україні (за даними соціологічних опитувань). Визначено, що запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням має критичне значення для забезпечення правопорядку, ефективності державного управління та суспільної довіри. Аргументовано, що створенню прозорих і підзвітних інституцій, запобігає розкраданню державних ресурсів і покращує інвестиційний клімат. Підкреслено, що зменшення рівня корупції дозволяє підвищити якість державних послуг, знизити соціальну нерівність та посилити верховенство права. Наголошено, що боротьба з корупцією формує позитивний міжнародний імідж держави, залучає іноземні інвестиції та підтримує сталий розвиток. Акцентовано, що ефективно запобігання корупції є основою для економічної стабільності, політичної відповідальності та соціальної справедливості в суспільстві. Наголошено, що запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням має важливе значення для утвердження культури доброчесності серед посадових осіб, уповноважених виконувати функції держави або місцевого самоврядування. Підкреслено, що встановлені вимоги до етичної поведінки та прозорості повинні стати не лише юридичними зобов'язаннями, а й нормою повсякденного функціонування державного апарату. Встановлено, що метою запобігання корупції є створення умов, що забезпечують ефективну протидію корупції на всіх рівнях державного управління. Визначено, що основними завданнями є: стимулювання правомірної поведінки посадових осіб у виконанні їхніх завдань і функцій; перешкоджання залученню посадових осіб до корупційних відносин через посилення контролю, прозорості та підзвітності; припинення корупційних відносин, якщо вони вже виникли, за допомогою правових та організаційних механізмів; недопущення провокацій протиправних дій з боку третіх осіб, які не є посадовими, але можуть впливати на процеси; формування позитивного іміджу державних інституцій, які демонструють рішучість у боротьбі з корупцією, підтримують національну ідею подолання цього явища та реалізують відповідні стратегії.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, нормативно-правове регулювання, публічно-управлінські відносини, публічна адміністрація, правовідносини, вирішення правових спорів, захист прав, суб'єктивні права, інтерес, соціологічні опитування, індекс.

Yaroslav YUDIN

Postgraduate Student at the Department of Constitutional and Administrative Law, Zaporizhzhia National University, 66, Zhukovsky Str., Zaporizhzhia, Ukraine, 69600

ORCID: 0009-0009-1396-9535

DOI: 10.32782/LST/2025-1-10

To cite this article: Yudin, Ya. (2025). Stavlennia do efektyvnosti zastosuvannia administratyvnoi vidpovidalnosti za vchynennia pravoporushennia u sferi koruptsii v Ukraini (za danymy sotsiolohichnykh opytuvan) [Attitudes to the effectiveness of the application of administrative liability for committing offenses in the field of corruption in Ukraine (according to sociological surveys)]. *Law. State. Technology*, 1, 57–61. doi: 10.32782/LST/2025-1-10

ATTITUDES TO THE EFFECTIVENESS OF THE APPLICATION OF ADMINISTRATIVE LIABILITY FOR COMMITTING OFFENSES IN THE FIELD OF CORRUPTION IN UKRAINE (ACCORDING TO SOCIOLOGICAL SURVEYS)

The purpose of the scientific article is to establish attitudes to the effectiveness of the application of administrative liability for committing offenses in the field of corruption in Ukraine (according to sociological surveys). It is determined that the prevention of corruption and corruption-related offenses is of critical importance for ensuring law and order, the effectiveness of public administration and public trust. It is argued that the creation of transparent and accountable institutions prevents the embezzlement of public resources and improves the investment climate. It is emphasized that reducing the level of corruption allows to improve the quality of public services, reduce social inequality and strengthen the rule of law. It is emphasized that the fight against corruption forms a positive international image of the state, attracts foreign investment and supports sustainable development. It is emphasized that effective prevention of corruption is the basis for economic stability, political responsibility and social justice in society. It is emphasized that the prevention of corruption and corruption-related offenses is important for establishing a culture of integrity among officials authorized to perform state or local government functions. It is emphasized that the established requirements for ethical behavior and transparency should become not only legal obligations, but also the norm of the daily functioning of the state apparatus. It is established that the purpose of preventing corruption is to create conditions that ensure effective counteraction to corruption at all levels of state administration. It is determined that the main tasks are: stimulating the lawful behavior of officials in the performance of their tasks and functions; preventing the involvement of officials in corrupt relations by strengthening control, transparency and accountability; terminating corrupt relations, if they have already arisen, using legal and organizational mechanisms; preventing provocations of illegal actions by third parties who are not officials but can influence the processes; forming a positive image of state institutions that demonstrate determination in the fight against corruption, support the national idea of overcoming this phenomenon and implement appropriate strategies.

Key words: administrative responsibility, regulatory and legal regulation, public-administrative relations, public administration, legal relations, resolution of legal disputes, protection of rights, subjective rights, interest, sociological surveys, index.

Постановка проблеми. Як було встановлено у попередніх підрозділах корупція залишається актуальною проблемою сучасності та людства, що шкідливо відображується на економічному розвитку територіальних громад та держави в цілому.

Стан наукової розробки проблеми. Теоретичних підґрунтям реалізації адміністративної відповідальності та встановлення її сутності в межах даної публікації слугують наукові розробки таких вчених, як В. М. Гаращук, П.М. Рабіновича, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, Д. М. Лук'янець, Ю.О. Легеза та багато інших.

Метою наукової статті є встановлення ставлення до ефективності застосування адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення у сфері корупції в Україні (за даними соціологічних опитувань).

Виклад основного матеріалу. Варто відзначити, що успішність реалізації політики із запобігання корупції є відмінною в різних країнах світу.

При цьому в Україні спостерігається попри наявний воєнний стан та соціально-економічний занепад спостерігається певне позитивне зростання Індексу сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) за 2023 рік (Transparency International) (Corruption Perceptions Index, 2022). У порівнянні з 2022 роком Україна

в 2023 році посіла 106 місце із 180 країн світу набравши 36 балів зі 100 можливих. Поруч із Україною у рейтингу знаходяться такі країни, як Алжир, Молдова, Румунія та ін.

За Індексом сприйняття корупції понад дві третини країн мають оцінку нижче 50 зі 100, що переконливо свідчить про серйозні проблеми з корупцією. Середній глобальний показник Індексу сприйняття корупції застряг на рівні лише 43, тоді як переважна більшість країн не досягли прогресу або занепали за останнє десятиліття. Більше того, у 2023 році 23 країни впали до найнижчих показників (Corruption Perceptions Index, 2023).

Серед причин поширення корупції важливе місце займає глобальна тенденція послаблення систем правосуддя зменшує відповідальність посадових осіб, що сприяє процвітанню корупції. Як авторитарні, так і демократичні лідери країн світу підривають справедливість. Це посилює безкарність корупції та навіть заохочує її шляхом ліквідації наслідків для злочинців. Корупційні дії, такі як хабарництво та зловживання владою, також проникають у багато судів та інших установ правосуддя по всьому світу. Там, де корупція є нормою, уразливі верстви населення мають обмежений доступ до правосуддя, тоді як багаті та впливові захоплюють цілі системи правосуддя, завдаючи шкоди загальному благу (Corruption Perceptions Index, 2023).

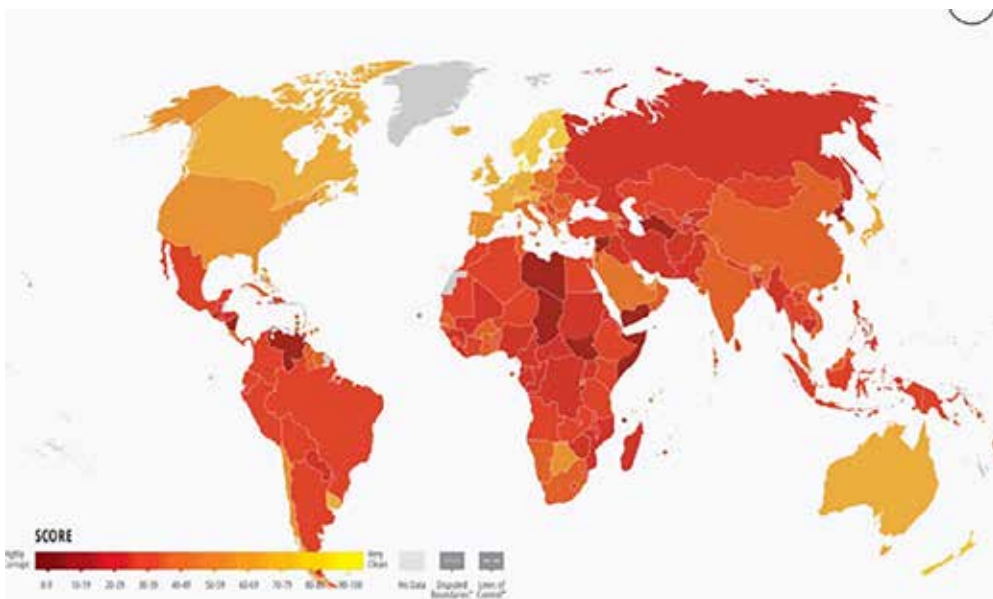

Рис. 1. Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) за 2023 рік (Transparency International) (Corruption Perceptions Index, 2022)

Рис. 2. Рейтинг України у світовому рейтингу Індексу сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) за 2023 рік (Transparency International) (Рейтинг України у світовому рейтингу Індексу сприйняття корупції, 2023)

Країни, які займають високі позиції в Індексі сприйняття корупції, мають власну проблему безкарності, навіть якщо це не відображено в їхніх балах. У багатьох справах про транскордонну корупцію були залучені компанії з кращих країн, які вдавалися до хабарництва під час ведення бізнесу за кордоном. Інші залучають професіоналів, які продають таємницю або іншим чином допомагають іноземним корумпованим чиновникам. І все ж країни, які отримали найкращі результати, часто не встигають переслідувати винних у транснаціональній корупції та їх сприяння (Corruption Perceptions Index, 2023).

Як зазначає Франсуа Валеріан: «Corruption will continue to thrive until justice systems can punish wrongdoing and keep governments in check. When justice is bought or politically interfered with, it is the people that suffer. Leaders should fully invest in and guarantee the independence of institutions that uphold the law and tackle corruption. It is time to end impunity for corruption», що в перекладі розуміється як «Корупція продовжуватиме процвітати, доки системи правосуддя не зможуть покарати правопорушники та тримати уряди під контролем. Коли справедливість купується або політично втручається, страждають люди.

Лідери повинні повністю інвестувати та гарантувати незалежність установ, які дотримуються закону та борються з корупцією. Настав час покінчити з безкарністю корупціонерів», і дозволяє зробити висновок про те, що одним із найбільш ефективних засобів у сфері запобігання корупції.

Вже шостий рік поспіль рейтинг очолює Данія з результатом 90. Фінляндія та Нова Зеландія йдуть упритул з результатами 87 та 85 відповідно. Норвегія (84), Сінгапур (83), Швеція (82), Швейцарія (82), Нідерланди (79), Німеччина (78) і Люксембург (78) завершують топ-10 цього року (Corruption Perceptions Index, 2023).

Попри певні позитивні досягнення, які має Україна, корупція для української держави глобальною проблемою, що негативно впливає на якість та ефективність виконання функцій держави, позначаючись на здатності органів публічної служби вирішувати коло поставлених перед ними задач та цілей.

Задля усунення проблем проявів корупції в органах публічної служби було ухвалено ряд стратегічно важливих документів, якими є: Стратегія розвитку НАЗК на 2017–2020 роки (Стратегія розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції, 2019); Концепція формування державної антикорупційної політики у 2021-2025 роках (Концепція формування державної антикорупційної політики, 2020) та ін. Однак водночас попри їх наявність за даними Звіту про результати опитування населення та бізнесу «Корупція в Україні 2022: розуміння, сприйняття, поширеність» визначено, що в умовах повномасштабної збройної агресії проти України на перше місце серед кола проблем українського суспільства вийшла для понад, як 90% опитаних проблема збройної агресії, близько 70% опитаних зазначили на необхідності подолання високої вартості життя та низьких доходів населення. На проблемі подолання проявів корупції зазначили 64,2% респондентів, майже такий саме відсоток відмітив необхідність вирішення проблем безробіття. Більше половини респондентів зазначили на проблемі несправедливості у системі правосуддя. Отже, за результатами здійсненого опитування населення корупція як суспільна проблема, подолання якої є необхідним для українського суспільства обіймає третє місце (Корупція в Україні, 2022: 24-25).

Щодо оцінки динаміки рівня корупції, то у 2022 році, порівняно з минулим роком, більш ніж удвічі більше представників населення зазначили про її зниження – 15,5% (у 2021 р. – 5,5%). При цьому 29,2% населення вважає, що

рівень корупції в Україні за останні 12 місяців зріс (ця частка суттєво менша, ніж у 2021 році, коли вона становила 41,8%, утім, все одно більша за частку тих, хто вважає, що рівень корупції зменшився). Для бізнесу частка респондентів, яка вважає, що рівень корупції зменшився, майже втричі переважає частку тих, хто каже про зростання корупції (45,7% проти 16%) (Корупція в Україні, 2022).

На думку населення, перше місце за поширеністю корупції розділили судова система та митниця. На другому місці – прикордонний контроль і земельні відносини. Порядком найбільш корумпованих сфер, на думку населення, залишається незмінним порівняно з 2021 роком. З погляду бізнесу, корупція найбільш поширена у сферах надання дозволів, видобування корисних копалин та на митниці; далі йдуть лісове господарство, земельні відносини, публічні закупівлі робіт і послуг для автодоріг та приватизація підприємств. Індекси сприйняття поширеності корупції у найбільш корумпованих сферах перевищують 4 бали за 5-бальною шкалою в обох аудиторіях опитування (Корупція в Україні, 2022).

Попри воєнний стан в Україні у суспільстві спостерігається прагнення громадськості до подолання проявів корупційних правопорушень, що обумовлює формування належного рівня політичної волі, що проявляється у постійних оголошеннях підозр ряду українських посадовців, зокрема: голові Верховного Суду В. Князеву, представника «Слуги народу», нардепа від Чернігівщини Анатолія Гунька та ін..

Висновки. Отже, запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням має критичне значення для забезпечення правопорядку, ефективності державного управління та суспільної довіри. Воно сприяє створенню прозорих і підзвітних інституцій, запобігає розкраданню державних ресурсів і покращує інвестиційний клімат. Зменшення рівня корупції дозволяє підвищити якість державних послуг, знизити соціальну нерівність та посилити верховенство права. Крім того, боротьба з корупцією формує позитивний міжнародний імідж держави, залучає іноземні інвестиції та підтримує сталий розвиток. Ефективне запобігання корупції є основою для економічної стабільності, політичної відповідальності та соціальної справедливості в суспільстві.

Крім того, запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням має важливе значення для утвердження культури доброчесності серед посадових осіб, уповноважених виконувати функції держави або місцевого самоврядування. Встановлені вимоги до

етичної поведінки та прозорості повинні стати не лише юридичними зобов'язаннями, а й нормою повсякденного функціонування державного апарату. Це сприятиме формуванню високих стандартів професійної відповідальності, зменшенню ризиків зловживань владою, а також відновленню довіри громадян до державних інституцій. Такий підхід забезпечить ефективне використання ресурсів і стане основою для сталого суспільного розвитку. Метою запобігання корупції є створення умов, що забезпечують ефективну протидію корупції на всіх рівнях державного управління. Основними завданнями є: стимулювання правомірної поведінки посадових осіб у виконанні їхніх завдань і функцій; пере-

шкодження залученню посадових осіб до корупційних відносин через посилення контролю, прозорості та підзвітності; припинення корупційних відносин, якщо вони вже виникли, за допомогою правових та організаційних механізмів; недопущення провокацій протиправних дій з боку третіх осіб, які не є посадовими, але можуть впливати на процеси; формування позитивного іміджу державних інституцій, які демонструють рішучість у боротьбі з корупцією, підтримують національну ідею подолання цього явища та реалізують відповідні стратегії. Проте, на наш погляд, даний перелік характеризує саме завдання запобігання корупції, а не його мету, яка має формулюватися конкретно й лаконічно.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>
2. Рейтинг України у світовому рейтингу *Індексу сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) за 2023 рік (Transparency International)* URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/ukr>
3. Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
4. Стратегія розвитку Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017–2020 роки та плани з її реалізації. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/2-Strategiya-rozvytku.pdf>
5. Концепція формування державної антикорупційної політики у 2021-2025 роках. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>
6. Корупція в Україні 2022: розуміння, сприйняття, поширеність: Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/1f23b766-e031-4c3f-81a4-0167b4f93116.pdf>
7. Leheza Yu. O. Prevention of corruption in the field of human health protection: organizational and regulatory support. Epistemological aspects of tort law transfiguration in the creation of anti-corruption legislation and its enforcement: Scientific monograph. Ed. T. Kolomoiets. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2023. P. 174–192.

REFERENCES:

1. Corruption Perceptions Index. Retrieved from: <https://www.transparency.org/en/cpi/2022>
2. Reitynh Ukrainy u svitovomu reitynhu Indeksu spyiniattia koruptsii (Corruption Perceptions Index) za 2023 rik [Ukraine's ranking in the global Corruption Perceptions Index for 2023 (Transparency International)] (Transparency International) Retrieved from: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/ukr>
3. Corruption Perceptions Index. Retrieved from: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
4. Stratehiia rozvytku Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii na 2017–2020 roky ta plany z yii realizatsii [Development Strategy of the National Agency for the Prevention of Corruption for 2017–2020 and plans for its implementation]. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/2-Strategiya-rozvytku.pdf>
5. Kontseptsiiia formuvannia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky u 2021-2025 rokakh [Concept for the formation of state anti-corruption policy in 2021–2025]. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>
6. Koruptsiia v Ukraini 2022: rozuminnia, spyiniattia, poshyrenist: Zvit za rezultatamy opytuvannia naseleennia ta biznesu [Corruption in Ukraine 2022: understanding, perception, prevalence: Report on the results of a survey of the population and business.]. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/1f23b766-e031-4c3f-81a4-0167b4f93116.pdf>
7. Leheza, Yu. O. (2023). Prevention of corruption in the field of human health protection: organizational and regulatory support [Prevention of corruption in the field of human health protection]. Epistemological aspects of tort law transfiguration in the creation of anti-corruption legislation and its enforcement: Scientific monograph. Ed. T. Kolomoiets. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", P. 174–192.